

شماره: ۱۴۰۴-۵۰۹۹

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

شورای عالی تخصصی مهندسی و حرفه‌ای کشور

نظر: مثبت

اطلاع رسانی به اعضای هیأت مدیره

اطلاع رسانی به اعضای هیأت مدیره

نظر: مثبت

نمایندگان (به ترتیب حروف الفبا):

انجمن صادر کنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران	جناب آقای دکتر سهیل آل رسول
کانون سراسری و پیمانکاران عمرانی ایران	جناب آقای دکتر مجید ابراهیم زاده
سندیکای شرکتهای تأسیساتی و صنعتی ایران	جناب آقای مهندس محمد احمدی
سندیکای صنعت برق ایران	جناب آقای دکتر پیام باقری
کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران	جناب آقای دکتر درویشی
انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران	جناب آقای مهندس رضا راجی کرمانی
انجمن صنعتی کارفرمایی شرکتهای اتوماسیون صنعتی	جناب آقای دکتر خلیل سجاد
انجمن شرکتهای بازرسی فنی و آزمایشهای غیرمخرب ایران	جناب آقای مهندس حسن شیروانی
انجمن مدیران فنی و اجرایی	جناب آقای مهندس شیخ اکبری
انجمن شرکتهای مهندسی و پیمانکاری نفت، گاز و پتروشیمی	جناب آقای مهندس محمدرضا طیب زاده
انجمن شرکتهای مهندسی و ساخت	سرکار خانم دکتر فروزان عبدالمهی
انجمن شرکتهای راه سازی ایران	جناب آقای مهندس رضا قدوسی
انجمن تولید کنندگان و فن آوران صنعتی ساختمان	جناب آقای مهندس جعفر قرائتی
انجمن انبوه سازان مسکن استان تهران	جناب آقای مهندس حسن محتشم
انجمن مهندسان مشاور معمار و شهرساز	جناب آقای مهندس سعید معنوی
سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران	جناب آقای دکتر علیرضا مقدس زاده اردبیلی
انجمن شرکتهای صنعت آب و فاضلاب	جناب آقای مهندس علی اکبر هوشمند

موضوع: ارسال پیش نویس مقدماتی گزارش اقدامات لازم شرکتهای مقابل با بحران سیاسی - اقتصادی کنونی

با درود و احترام،

پیرو مکاتبات قبلی و نتایج بدست آمده از جلسه مورخ ۱۴۰۴/۱۱/۷ شورای هماهنگی، پیش نویس مقدماتی گزارش اقدامات لازم شرکتهای مقابل با بحران سیاسی - اقتصادی کنونی به شرح زیر ایفاد می گردد.

مقدمه تحلیلی

بر اساس گزارش دریافتی از انجمن شرکتهای مهندسی و ساخت (موضوع نامه شماره ۰۸۱۷-۰۴/۲۴ مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۲۹) انجمن یاد شده، ۲۸ بحران اصلی شناسایی شده است. این گزارش، با رویکرد تحلیل ساختاری، بحرانها را به تفکیک سه گروه ذی نفع اصلی (مهندسان مشاور، پیمانکاران و تامین کنندگان) دسته بندی و اولویت بندی می کند.

۱- بخش اول: تفکیک بحرانها بر اساس ذی نفعان

الف) بحرانهای مهندسان مشاور

الف-۱- بحرانهای اختصاصی با اولویت بالا

✓ کیفیت پایین اسناد ارزیابی کیفی و مناقصات

تاثیر مستقیم: کاهش ارزش افزوده خدمات مشاوره و افزایش هزینه بازنگری

علت ریشه‌ای: ضعف در تعریف دقیق دامنه (Scope) و عدم تخصیص بودجه کافی برای مطالعات

✓ تحمیل مسئولیت‌های فرآیندی مجوزهای (Licenses) غیر تجاری و PDP

تاثیر: افزایش ریسک مالکیت معنوی و هزینه‌های پنهان

شدت: بالا در پروژه‌های پتروشیمی و پالایشگاهی

سندیکای شرکتهای تأسیساتی و صنعتی ایران
شماره: ۱۱.۹.۸۸۶.۸
تاریخ: ۱۴۰۴.۱۱.۱۹

شورای هماهنگی تشکل‌های مهندسی، صنفی و حرفه‌ای کشور

شماره: ۰۹۹-د-۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

- ✓ عدم توجه به ارزش واقعی تجربه و توان فنی و مهندسی
- پیامد: تبدیل مناقصات به رقابت صرف قیمتی، از بین رفتن برتری رقابتی شرکت‌های مجرب
- ✓ نبود اطلاعات نقشه‌های چون ساخت (Built As) قابل اتکا
- تاثیر: افزایش هزینه مطالعات، خطا در طراحی توسعه‌ای

الف-۲- بحران‌های مشترک با اولویت متوسط

- ✓ اتلاف منابع در مرحله ارزیابی کیفی اولیه
- ✓ تعیین غیرواقع‌بینانه برآورد مالی و زمانی
- ✓ کاهش نیروی متخصص و باتجربه

ب) بحران‌های پیمانکاران

ب-۱- بحران‌های بحرانی (اولویت فوری)

- ✓ تأخیر در رسیدگی و پرداخت صورت‌وضعیت‌ها
- شدت: بحرانی - تهدید بقای شرکت‌ها
- تاثیر: ورشکستگی زنجیره‌ای، توقف پروژه‌ها
- فراگیری: بیش از ۹۰٪ پیمانکاران

- ✓ غیرقابل پیش‌بینی بودن افزایش هزینه‌های واقعی

شدت: بحرانی

علت: تورم بی‌سابقه، نامناسب بودن شاخص‌های تعدیل، تطویل پروژه‌ها

پیامد: زیان‌های تجمعی، عدم امکان برنامه‌ریزی

- ✓ درگیر شدن عمده سرمایه در گردش

تاثیر: فلج مالی، ناتوانی در پذیرش پروژه جدید

شدت: بحرانی

ب-۲- بحران‌های اولویت بالا

- ✓ عدم وجود اطمینان به تامین منابع مالی پروژه‌های توسعه‌ای
- تاثیر: عدم امکان برنامه‌ریزی بلندمدت، افزایش ریسک پذیرش پروژه

- ✓ تحمیل ریسک‌های یک‌سویه بدون جبران

پیامد: عدم تعادل قراردادی، افزایش قیمت‌ها به دلیل احتساب ریسک

- ✓ فضای غیرشفاف مناقصات

تاثیر: فساد، کاهش انگیزه مشارکت شرکت‌های معتبر

- ✓ هزینه و دیوان سالاری تهیه ضمانت‌نامه LC/

تاثیر مستقیم: ۲ تا ۵٪ هزینه پروژه، تعویق شروع کار

- ✓ کاهش انگیزه کاری و امنیت اقتصادی کارکنان

پیامد: مهاجرت نخبگان، افت بهره‌وری

شورای هماهنگی شکل‌های مهندسی، صنفی و حرفه‌ای کشور

ب-۳- بحران‌های اولویت متوسط

- ✓ فاصله بین انواع نرخ‌های ارز و تسعیر نامنطبق
- ✓ تحمیل هزینه قطعی‌ها و ناترازی انرژی
- ✓ اطاله رسیدگی به لوایح و ادعاها
- ✓ حدود مسئولیت مالی نامتعارف

پ) بحران‌های تامین‌کنندگان (سازندگان و تجهیزکنندگان)

پ-۱- بحران‌های اولویت بالا

- ✓ تاثیرات منفی تحریم‌های بین‌المللی
- شدت: بحرانی برای تامین تجهیزات پیچیده
- تاثیر: افزایش هزینه ۳۰ تا ۲۰٪، افزایش زمان تحویل ۲ تا ۵ برابر

- ✓ الزام تامین از ساخت داخل بدون محمل قانونی و کیفیت
- پیامد: کاهش کیفیت، افزایش هزینه نگهداری، عدم رقابت‌پذیری

- ✓ بی‌ثباتی تعرفه‌های گمرکی و معضلات ترخیص
- تاثیر: عدم قطعیت قیمت‌گذاری، افزایش زمان تحویل

- ✓ مشکلات تامین مالی در پروژه‌های ایران
- شدت: بالا برای تجهیزات خارجی
- پیامد: عدم امکان خرید تجهیزات راهبردی

پ-۲- بحران‌های اولویت متوسط

- ✓ زمان‌بندی نامناسب پرداخت بخش خرید خارجی
- ✓ عدم رویه شفاف در تعیین حق بیمه
- ✓ طولانی بودن زمان صدور مجوزها

۲- بخش دوم: بحران‌های مشترک و ساختاری

این بحران‌ها هر سه گروه را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهند.

۲-۱- عدم وجود ثبات در سیاست‌گذاری

نوع: ساختاری-کلان

اولویت: بحرانی

تاثیر: ریشه اکثر بحران‌های دیگر

۲-۲- فقدان برنامه قابل اتکا برای پروژه‌های توسعه‌ای

اولویت: بحرانی

پیامد: عدم امکان برنامه‌ریزی راهبردی صنعت

۲-۳- کاهش نیروی متخصص و باتجربه

اولویت: فوری

تهدید: فروپاشی زنجیره ارزش صنعت

شورای هماهنگی تشکل های مهندسی، صنفی و حرفه ای کشور

شماره: ۰۹۹-د-۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

۳-بخش سوم: اولویت بندی نهایی به تفکیک گروه ها

الف) مهندسان مشاور - سطوح اولویت

الف-۱-سطح ۱ - فوری (۳ تا ۶ ماه)

- ✓ عدم توجه به ارزش واقعی تجربه و توان فنی
- ✓ کیفیت پایین اسناد مناقصات
- ✓ کاهش نیروی متخصص

الف-۲-سطح ۲ - بالا (۶ تا ۱۲ ماه)

- ✓ تحمیل مسئولیت های مجوزهای (Licenses) غیر تجاری
- ✓ اتلاف منابع در ارزیابی کیفی
- ✓ فضای غیر شفاف مناقصات

الف-۳-سطح ۳ - متوسط (۱۲ تا ۲۴ ماه)

- ✓ نبود اطلاعات نقشه های چون ساخت (Built As)
- ✓ عدم ثبات سیاست گذاری

ب) پیمانکاران - سطوح اولویت

ب-۱-سطح ۱ - بحرانی (اقدام فوری - حداکثر ۱ ماه)

- ✓ تأخیر در پرداخت صورت وضعیت ها - اولویت مطلق
- ✓ غیر قابل پیش بینی بودن افزایش هزینه ها
- ✓ درگیر شدن سرمایه در گردش

ب-۲-سطح ۲ - فوری (۱ تا ۳ ماه)

- ✓ عدم اطمینان به تامین منابع مالی
- ✓ تحمیل ریسک های یک سویه
- ✓ هزینه و دیوانسالاری ضمانت نامه
- ✓ کاهش انگیزه کاری کارکنان

ب-۳-سطح ۳ - بالا (۳ تا ۶ ماه)

- ✓ فضای غیر شفاف مناقصات
- ✓ فاصله بین نرخ های ارز
- ✓ کاهش نیروی متخصص

ب-۴-سطح ۴ - متوسط (۶ تا ۱۲ ماه)

- ✓ اطاله رسیدگی به ادعاها
- ✓ هزینه قطعی های برق
- ✓ عدم ثبات سیاست گذاری

پ) تامین کنندگان - سطوح اولویت

پ-۱-سطح ۱ - بحرانی

- ✓ تأثیرات تحریم های بین المللی
- ✓ مشکلات تامین مالی خارجی

شورای هماهنگی تشکل های صنفی و حرفه ای کشور

شماره: ۰۹۹-ن-۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

پ-۲-سطح ۲ - فوری

- ✓ الزام تامین از ساخت داخل بدون کیفیت
- ✓ بی ثباتی تعرفه های گمرکی
- ✓ تأخیر در پرداخت ها

پ-۳-سطح ۳ - بالا

- ✓ زمان بندی نامناسب پرداخت خرید خارجی
- ✓ طولانی بودن صدور مجوزها

۴-بخش چهارم: تحلیل علل ریشه ای (Root Cause Analysis)

دسته بندی علل اصلی به شرح زیر است.

۴-۱-بحران حاکمیتی

- ✓ عدم ثبات سیاست گذاری
- ✓ ضعف نظام برنامه ریزی بلندمدت
- ✓ تداخل اختیارات و مسئولیت ها

۴-۲-بحران مالی-پولی

- ✓ نقدینگی منفی دولت و کارفرمایان
- ✓ نظام بانکی ناکارآمد
- ✓ فقدان ابزارهای تامین مالی متنوع
- ✓ چندنرخ بودن ارز

۴-۳-بحران ساختاری-قانونی

- ✓ فقدان استانداردهای قراردادی متوازن
- ✓ ضعف سازوکارهای حل اختلاف
- ✓ دیوانسالاری اداری

۴-۴-بحران منابع انسانی

- ✓ مهاجرت نخبگان
- ✓ کاهش انگیزه و امنیت شغلی
- ✓ فرسایش سرمایه فکری

۴-۵-بحران تحریم و انزوا

- ✓ محدودیت دسترسی به فناوری
- ✓ افزایش هزینه معاملات
- ✓ قطع زنجیره تامین بین المللی

۵-بخش پنجم: توصیه های راهبردی به تفکیک ذی نفعان

الف) برای مهندسان مشاور

الف-۱-اقدامات کوتاه مدت

- ✓ تشکیل گروه های مشارکت مهندس مشاور برای کاهش ریسک
- ✓ سرمایه گذاری در هوش مصنوعی ابزارهای دیجیتال برای کاهش هزینه

شورای هماهنگی شکل‌های مهندسی، صنفی و حرفه‌ای کشور

شماره: ۰۹۹-د-۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

- ✓ ایجاد استانداردهای داخلی برای جبران ضعف اسناد کارفرما
- ✓ کوچک سازی شرکتها

الف-۲-اقدامات میان‌مدت

- ✓ توسعه تخصص‌های ویژه برای کاهش رقابت قیمتی
- ✓ ایجاد شراکت راهبردی با شرکت‌های مهندس مشاور خارجی
- ✓ سرمایه‌گذاری در نگهداشت نیروی متخصص (طرح‌های تشویقی)

ب) برای پیمانکاران

ب-۱-اقدامات اضطراری (فوری)

- ب-۱-۱-مذاکره فوری با کارفرمایان برای
- ✓ پرداخت حداقل ۷۰٪ صورت‌وضعیت‌ها ظرف ۱۰ روز
- ✓ ایجاد خط اعتباری بانکی مستقیم برای پیمانکاران فرعی

ب-۱-۲-درخواست از دولت

- ✓ مهلت دادن برای پرداخت بدهی‌های مالیاتی و بیمه
- ✓ وام بدون بهره برای پرداخت حقوق کارکنان

ب-۱-۳-اقدامات داخلی

- ✓ کاهش اضطراری هزینه‌های عمومی
- ✓ مذاکره با پیمانکاران فرعی برای به تعویق انداختن پرداخت‌ها
- ✓ توقف پذیرش پروژه جدید تا بهبود نقدینگی
- ✓ کوچک کردن شرکتها

ب-۲-اقدامات کوتاه‌مدت

- ✓ استفاده از ابزارهای تامین مالی (فاکتورینگ، اوراق، بورس)
- ✓ بازنگری سبد (Portfolio) پروژه‌ها و خروج از پروژه‌های زیان‌ده
- ✓ ایجاد سیستم مدیریت جریان نقدی پیشرفته

ب-۳-اقدامات میان‌مدت

- ✓ تنوع‌بخشی به سبد مشتریان (کاهش وابستگی به پروژه‌های دولتی)
- ✓ سرمایه‌گذاری در توان تامین مالی پروژه (رود به حوزه EPCF , ppp)
- ✓ بومی سازی تجهیزات کلیدی برای کاهش وابستگی به واردات

پ) برای تامین‌کنندگان

پ-۱-اقدامات فوری

- ✓ ایجاد شبکه تامین جایگزین برای دور زدن تحریم‌ها
- ✓ سرمایه‌گذاری در شرکت‌های واسط منطقه‌ای
- ✓ توسعه قابلیت طراحی معکوس برای کاهش وابستگی

شورای هماهنگی تشکل های صنفی و حرفه ای کشور

شماره: ۰۹۹-ن-۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

پ-۲- اقدامات میان مدت

- ✓ ایجاد مراکز تحقیق و توسعه برای جایگزینی محصولات خارجی
- ✓ شراکت با سازندگان داخلی برای ارتقای کیفیت
- ✓ ایجاد انبارهای راهبردی برای اقلام بحرانی

۶-بخش ششم: نقشه راه اجرایی یکپارچه

۶-۱-مرحله ۱: بحران زدایی فوری (۳ تا ۰ ماه)

الف-مسئول: دولت و کارفرمایان و بانک مرکزی

- ✓ راه اندازی سامانه پرداخت آنی صورت وضعیت ها
- ✓ ایجاد خط اعتباری ویژه در بانک ها برای پرداخت مستقیم به پیمانکاران فرعی
- ✓ تصویب مهلت دادن برای پرداخت مالیاتی و بیمه ای برای شرکت های دارای مطالبات دولتی
- ✓ ارائه وام بدون بهره برای حقوق کارکنان

ب-شاخص موفقیت

- ✓ کاهش میانگین زمان پرداخت به زیر ۳۰ روز
- ✓ جلوگیری از ورشکستگی حداقل ۵۰ شرکت پیمانکاری بزرگ

۶-۲-مرحله ۲: ثبات بخشی (۳ تا ۱۲ ماه)

الف-مسئول: وزارتخانه های راه و شهرسازی، نفت و نیرو و سازمان برنامه بودجه کشور و بانک مرکزی

- ✓ تصویب آیین نامه جامع تسهیلات بانکی پروژه محور
- ✓ راه اندازی بازار فاکتورینگ صورت وضعیت ها
- ✓ ایجاد صندوق تثبیت پروژه های انرژی
- ✓ اصلاح شاخص های تعدیل براساس شاخص های واقعی
- ✓ تدوین قراردادهای FIDIC بومی شده

ب-شاخص موفقیت

- ✓ کاهش ۵۰٪ بحران نقدینگی پیمانکاران
- ✓ افزایش قابلیت پیش بینی هزینه ها به ۸۰٪

۶-۳-مرحله ۳: اصلاح ساختاری (۱۲ تا ۳۶ ماه)

الف-مسئول: دولت و مجلس و نهادهای نظارتی

- ✓ تصویب قانون جامع قراردادهای احداث و انرژی
- ✓ ایجاد سیستم رتبه بندی کارفرمایان (براساس عملکرد پرداخت)
- ✓ راه اندازی بورس پروژه برای تامین مالی از بازار سرمایه
- ✓ ایجاد مراجع مستقل حل اختلاف تخصصی
- ✓ اصلاح قوانین گمرکی و تسهیل واردات تجهیزات صنعتی

ب-شاخص موفقیت

- ✓ بازگشت اعتماد سرمایه گذاران خارجی
- ✓ کاهش ۴۰٪ مهاجرت نخبگان
- ✓ افزایش ۳۰٪ بهره وری پروژه ها

شورای هماهنگی تشکل های صنفی و حرفه ای کشور

شماره: ۹۹-۵-۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۱/۱۱

پیوست: ندارد

۷- نتیجه گیری و توصیه نهایی

بحران فعلی صنعت احداث و انرژی ایران، بحرانی نظام مند و چندلایه است که ریشه در سه عامل اصلی به شرح زیر دارد:

الف- فروپاشی نظام مالی پروژه ها (تاخیر پرداخت ها)

ب- بی ثباتی محیط کسب و کار (عدم قطعیت سیاست ها)

پ- فرسایش سرمایه انسانی (مهاجرت نخبگان)

بدون اقدام فوری در سه حوزه فوق، صنعت احداث و انرژی در آستانه فروپاشی کامل قرار دارد. اولویت مطلق باید بر احیای نقدینگی مهندسان مشاور، پیمانکاران و تامین کنندگان از طریق پرداخت سریع صورت وضعیت ها و ایجاد ابزارهای تامین مالی باشد. بدون این اقدام، هیچ اصلاح ساختاری دیگری کارآمد نخواهد بود.

خواهشمند است با بررسی پیش نویس گزارش مقدماتی فوق، پیشنهادهای تشکل خود را برای اصلاح و تکمیل این گزارش برای تدوین دستورالعمل یا راهنمای اقدامات لازم برای شرکتها در شرایط بحران سیاسی - اقتصادی کنونی، بصورت رسمی و کتبی حداکثر تا ۱۴۰۴/۱۱/۸ به دبیرخانه شورا ارسال فرمایند.

پیشاپیش از بذل توجه اعضای محترم قدردانی و سپاسگزاری می گردد.

با تجدید احترام

دبیر شورای هماهنگی

مهرداد اشتیری

